

## Kaupunginvaltuusto

## Pöytäkirja

Aika	27.11.2023 09:00 - 13:32
	Kokous keskeytettiin kokoustaun ajaksi klo 10.42–10.50, ruokailutaun ajaksi klo 11.30–12.30 ja kokoustaun ajaksi klo 13.01-13.03.
Paikka	Kaupungintalo, valtuustosali

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Osallistujat	Rostedt Juha	kv:n puheenjohtaja	
	Falk Sonja	kv:n 1. varapuheenjohtaja	
	Lehto Rami	kv:n 2. varapuheenjohtaja	
	Komu Pekka	kv:n 3. varapuheenjohtaja	
	Aaltonen Kalle	valtuutettu	
	Arvaja Pertti	valtuutettu	
	Bruneau Milla	valtuutettu	
	Harmaala Miina	valtuutettu	
	Hildén Sirkku	valtuutettu	
	Kaasinen Hannu	valtuutettu	poistui klo 11.30
	Kaikkonen Jouni	valtuutettu	
	Kari Mika	valtuutettu	saapui klo 10.50
	Karjalainen Pasi	valtuutettu	
	Kastehelmi Minerva	valtuutettu	
	Kiljunen Raimo	valtuutettu	
	Kupiainen Anna Kaisa	valtuutettu	
	Laakso Jetta	valtuutettu	
	Lampinen Minna	valtuutettu	
	Lientola Elisa	valtuutettu	

Lindqvist Marko	valtuutettu	
Liukkonen Niko	valtuutettu	
Markkanen Marju	valtuutettu	
McCarron Francis	valtuutettu	
Nieminen Erkki	valtuutettu	
Nieminen Mira	valtuutettu	
Niinistö Sari	valtuutettu	
Närhi Anita	valtuutettu	
Oksanen Reijo	valtuutettu	
Pakkanen Lasse	valtuutettu	
Putula Toni	valtuutettu	
Puusaari Riina	valtuutettu	
Pääatalo Oskari	valtuutettu	
Rahkonen Hannu	valtuutettu	
Ratia Jorma	valtuutettu	poistui klo 13.04
Ripatti Tapani	valtuutettu	saapui klo 12.30
Rissanen Jari	valtuutettu	poistui klo 11.30
Ruhberg Jukka	valtuutettu	
Ruuska Sinikka	valtuutettu	
Saloranta Tuija	valtuutettu	
Seesvaara Eero	valtuutettu	
Sorsa Tuomas	valtuutettu	saapui klo 11.24
Talja Martti	valtuutettu	
Tapiola Juha	valtuutettu	
Tuomaila Pasi	valtuutettu	
Tuomi Maarit	valtuutettu	
Vaara Ulla	valtuutettu	
Vahter Merja	valtuutettu	

Viinikka Anneli	valtuutettu	
Viljamaa Juha	valtuutettu	
Mäkelä Martti	varavaltuutettu	valtuutettu Ville-Veikko Elomaan tilalla
Sairomaa Tomi	varavaltuutettu	valtuutettu Siru Heromaa-Karjalaisen tilalla
Uosukainen Kimi	varavaltuutettu	valtuutettu Ville Skinnarin tilalla
Mäkinen Sanna	varavaltuutettu	valtuutettu Maria Mäkysen tilalla
Pusa Matias	varavaltuutettu	valtuutettu Ville Hälisen tilalla
Rautapää Teresa	varavaltuutettu	valtuutettu Jani Walleniuksen tilalla
Salminen Vilma	varavaltuutettu	valtuutettu Eveliina Aaltosen tilalla
Koskinen Lasse	varavaltuutettu	valtuutettu Tuomas Sorsan tilalla klo 10.20-11.24 ja valtuutettu Hannu Kaasisen tilalla klo 12.30-13.32
Ilmoniemi Juha	varavaltuutettu	valtuutettu Jari Pykäläisen tilalla
Similä Neea	varavaltuutettu	valtuutettu Sanna Virran tilalla
Kamula Markku	varavaltuutettu	valtuutettu Jari Rissasen tilalla, saapui klo 12.30

Erka Mika	varavaltuutettu	valtuutettu Ida Rantasen tilalla klo 12.30-13.32
Pälli Markus	varavaltuutettu	valtuutettu Ida Rantasen tilalla klo 9.00-11.30
Grönroos Rauno	varavaltuutettu	valtuutettu Tapani Ripatin tilalla klo 9.00-11.30
Nissinen Jarkko	varavaltuutettu	valtuutettu Mika Karin tilalla, poistui klo 9.10
Mäkinen Mika	kaupunginjohtaja	poissa klo 12.30-12.46
Alm Sari	konsernipalvelujohtaja	
Alho Olli	kaupunkikehitysjohtaja	kaupunginjohtajan varahenkilönä klo 12.30-12.46
Granqvist Tiina	sivistysjohtaja	
Sini Sulka	lakimies	
Hämäläinen Veera	viestintäjohtaja	
Mörsky Tiina	talousjohtaja	
Helin Kati	laskentapäällikkö	etänä
Markkola Katja	controller	etänä
Kovero Anniina	hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä	

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Poissa	Aaltonen Eveliina	valtuutettu	
	Elomaa Ville-Veikko	valtuutettu	
	Heromaa-Karjalainen Siru	valtuutettu	
	Hälinen Ville	valtuutettu	

Mäkynen Maria	valtuutettu
Pykäläinen Jari	valtuutettu
Rantanen Ida	valtuutettu
Skinnari Ville	valtuutettu
Wallenius Jani	valtuutettu
Virta Sanna	valtuutettu
Virkkunen Pekka	lakiasiaintohtaja
Parviainen Mona	nuorisovaltuuston edustaja
Orjamo Avilla	nuorisovaltuuston varaedustaja

Kaupunginvaltuuston puolesta

Juha Rostedt

Anniina Kovero

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Maarit Tuomi

Juha Tapiola

Pöytäkirja on ollut nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa

<http://www.lahti.fi> 07.12.2023

Anniina Kovero

hallintojohtaja

§	Otsikko	Sivu
§ 120	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	7
§ 121	Pöytäkirjan tarkastajat	8
§ 122	Lahden kaupungin vuoden 2024 talousarvio sekä vuosien 2024–2026 taloussuunnitelma	9
§ 123	Kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet	24

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 27.11.2023

§ 120

## Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Tämän kokouksen kokouskutsu oli julkaistu Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa 16.11.2023. Kokouskutsut oli mainittuna päivänä toimitettu valtuutetuille ja kaupunginhallituksen jäsenille sekä kaupunginjohtajalle, kaupunginjohtajan varahenkilölle, palvelualuejohtajille ja nuorisovaltuuston edustajalle. Kun lisäksi nimenhuudossa todettiin saapuvilla olevan 58 valtuutettua, kokous todettiin laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Kaupunginvaltuusto  
Pöytäkirja  
Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 27.11.2023

nro 9

§ 121

**Pöytäkirjan tarkastajat**

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin valtuutetut  
Maarit Tuomi ja Juha Tapiola.



Kaupunginvaltuusto  
Pöytäkirja

nro 9

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 27.11.2023

§ 122

Lahden kaupungin vuoden 2024 talousarvio sekä vuosien 2024-2026 taloussuunnitelma

106/02.00.00.00/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Talousjohtaja Tiina Mörsky p. 050 383 6502

Laskentapäällikkö Kati Helin p. 044 716 1059

Controller Katja Markkola p. 050 383 6456

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää

1. hyväksyä vuoden 2024 talousarvioehdotukseen sisältyvän talousarviorakenteen,

2. hyväksyä talousarvion sitovuudet talousosassa esitetyn mukaisena,

3. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden nostaa vuoden 2024 aikana maksuvalmiuden turvaamiseksi ja rahoitustarpeen kattamiseksi lyhytaikaista luottoa siten, että luottoa on samanaikaisesti nostettuna enintään 250 milj. euroa,

4. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden myöntää vuoden 2024 aikana lyhyt- ja pitkäaikaista luottoa kaupungin määräysvallassa oleville yhteisöille ja

säätiöille yhteensä enintään 120 milj. euroa. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä konvertoinneista (lainan ennaaikainen takaisinmaksu ja lainan nosto uusilla ehdoilla) johtuvaa luoton myöntämistä,

5. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden hyväksyä vuoden 2024 aikana korko- ja valuuttariskeiltä suojautumistoimenpiteitä 200 milj. euron rajaan asti. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä olemassa olevien johdannaissopimusten muokkaustoimenpiteitä, siltä osin kuin muokkaustoimenpide ei kasvata johdannaissopimusten kohteena olevaa pääomaa,

6. edellyttää, että vuoden aikana mahdollisesti esitettävien talousarviomuutosten valmistelussa tutkitaan ensisijaisesti mahdollisuudet kattaa ylitykset kaupungin talousarvion sisältä vuosikatetta heikentämättä silloin, kun tämä on mahdollista aiheuttamatta kohtuutonta haittaa muille toiminnoille,

7. hyväksyä Lahden kaupungin talouden tasapaino-ohjelman vuosille 2024—2027

8. hyväksyä Lahden kaupungin vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2024—2026 taloussuunnitelman.

## Käsittely

Pykälään oli jaettu seuraava muutosmoniste:

”Kaupunginhallitus päätti Lahden kaupungin vuoden 2024 talousarviosta ja vuosien 2024—2026 taloussuunnitelmasta 6.11.2023 § 367. Päätöksen jälkeen on esille noussut huoli siitä, että talousarvioesityksessä on

yksityiskohtaisesti otettu kantaa lautakunnan päätösvaltaan kuuluviin toimenpiteisiin. Tarkoitus on ollut kuvata, mihin toimintaan kustannusten nousun leikkauksella on vaikutuksia. Muutostarve on sivistyksen palvelualueen lasten ja nuorten kasvun vastuualueen sekä osallisuuden ja tiedon vastuualue, osaaminen osalta.

Kaupunginhallitus päätti 20.11.2023 kokouksessaan (394 §) muuttaa 6.11.2023 (§ 367) tekemäänsä vuoden 2024 talousarvio ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitelmaehdotustaan sivistyksen palvelualueen tekstiosuuksien osalta seuraavasti:

‘Muutosesitykset:

### 3.3.2. Sivistyksen palvelualue

#### **Lasten ja nuorten kasvun vastuualue, tekstimuutos, s. 49:**

Muutetaan virke: Vuosille 2025–2026 kohdistettu menojen kasvun n. 0,48 milj. euron leikkaus tarkoittaa tuntijakoleikkausta (opetuksen määrän vähentämistä), kielikylpyopetuksen lakkauttamista, iltapäivätoiminnan laajuuden tarkastelua ja 1–2 luokkalaisten koulumatkaetuuden supistamista.

Virkkeeksi: Vuosille 2025–2026 kohdistettu menojen kasvun n. 0,48 milj. euron leikkaus tarkoittaa esim. opetuksen ja iltapäivätoiminnan määrän ja laajuuden tarkastelua sekä 1.–2. luokkalaisten koulumatkaetuuden tason arviointia.

#### **Osallisuuden ja tiedon vastuualue, osaaminen, tekstimuutos, s. 50:**

Muutetaan virke: Vuosille 2025–26 kohdistuvien n. 0,20 milj. euron menojen leikkaustavoitteet tarkoittavat lukiokoulutuksen kurssitarjonnan vähentämistä ja ryhmäkokojen suurenemista.

Virkkeeksi: Vuosille 2025–2026 kohdistuvien n. 0,20 milj. euron menojen kasvun leikkaustavoite tarkoittaa esim. lukiokoulutuksen kurssitarjonnan vähentämistä ja ryhmäkokojen suurentamista.'

Muutokset on esitetty liitteessä "Kaupunginhallituksen muutosmoniste TA 2024"."

Puheenjohtaja ehdotti hyväksyttäväksi seuraavan käsittelyjärjestyksen:

"Ensin käyttävät puheenvuorot kaupunginjohtaja ja kaupunginhallituksen puheenjohtaja. Tämän jälkeen käytetään järjestäytyneiden ryhmien ryhmäpuheenvuorot (7 min) ja sitten käydään yleiskeskustelu.

Yleiskeskustelun aikana on perusteltava yksityiskohtaisessa käsittelyssä mahdollisesti tehtävät muutos- ja ponsiehdotukset, jotka tulee toimittaa kirjallisesti valmistelijoille ennen kokouksen alkua kokouksen sujuvuuden varmistamiseksi.

Yleiskeskustelun jälkeen suoritetaan talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen yksityiskohtainen käsittely.

Kaupunginhallituksen päätösehdotus, joka on esitetty esityslistan sivulta 7 alkaen, käsitellään kohta kohdalta ja ensimmäinen kohta, joka koskee talousarvion ja taloussuunnitelmaehdotuksen hyväksymistä, käsitellään seuraavasti:

Ensin käsitellään talousarvion Yleinen osa ja Strategiaosa.

Yleisessä osassa käsitellään Lahti-konsernin yleiset tavoitteet ja Yhtiökohtaiset tavoitteet, sitten Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kaupunkikonsernissa. Strategiaosassa käsitellään Strategian valmistelu, toteutus ja seuranta. Sen jälkeen talousarvion Toiminnalliset tavoitteet eli strategian kärkihankkeet.

Taloulosasta käsitellään ensin Talousarvion sitovuus ja taloutta ohjaavat kriteerit, sitten Talouden tasapaino-ohjelma.

Käyttötaloulosassa käsitellään palvelualueet sitovuustasojen mukaisesti.

Tuloslaskelmaosasta käsitellään kaupungin tuloslaskelma käsittäen verotulot ja valtionosuudet, korkotulot ja -menot, muut rahoitustulot ja -menot.

Mikäli talousarvion käsittelyssä tulee muutoksia, hyväksytään päivitetty tuloslaskelma sivulta 64 kokouksen päätteeksi, ennen talousarvion ja taloussuunnitelman hyväksymistä.

Investointiosa käsitellään investointiryhmittäin.

Rahoitusosasta käsitellään kaupungin rahoituslaskelma käsittäen

Antolainat sekä Lainanotto pitkäaikaiset lainat.

Mikäli talousarvion käsittelyssä tulee muutoksia, hyväksytään päivitetty rahoituslaskelma sivulta 76 kokouksen päätteeksi, ennen talousarvion ja taloussuunnitelman hyväksymistä.

Muutos- ja ponsiehdotukset talousarvioon on tehtävä kirjallisesti.

Muutokset tulee esittää käyttötaloulosan sitoviin tasoihin.

Mahdolliset muutosesitykset kaupunginhallituksen talousarvioesitykseen tulee toimittaa erillisellä lomakkeella viimeistään ma 27.11.2023 klo 8.00 mennessä sähköpostitse:

[juha.rostedt@lh.lahti.fi](mailto:juha.rostedt@lh.lahti.fi); [mika.makinen@lahti.fi](mailto:mika.makinen@lahti.fi); [anniina.kovero@lahti.fi](mailto:anniina.kovero@lahti.fi);

[paatosvalmistelupalvelut@lahti.fi](mailto:paatosvalmistelupalvelut@lahti.fi); [taloussuunnittelu@lahti.fi](mailto:taloussuunnittelu@lahti.fi).

Mahdollisesti tiedoksi muille kaupunginvaltuuston jäsenille.

Muutosesityksessä tulee tuoda esille

- Määrärahamuutos: mille sitovalle tasolle ja talousarviokirjan sivulle esitetään tuloihin, menoihin tai toimintakatteeseen muutoksia ja halutaanko muutos mille taloussuunnitelman vuodelle.
- Tekstimuutos: mille sitovalle tasolle, talousarviokirjan sivulle, palstalle ja kappaleeseen esitetään tekstimuutoksia.

Myös kokouksen aikana tehtävät muutokset ilmoitetaan samalla tavalla.

Äänestysjärjestys hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen mukaisesti (27 §):

'Jos ehdotuksista on äänestettävä, puheenjohtaja esittää valtuuston hyväksyttäväksi äänestysjärjestyksen, jota laadittaessa on otettava huomioon, että: 1) ensiksi asetetaan äänestettäväksi pohjaehdotuksesta kaksi eniten poikkeavaa ehdotusta. Niistä voittanut asetetaan jäljellä olevista ehdotuksista eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta vastaan, ja näin jatketaan, kunnes saadaan lopullinen vastaehdotus pohjaehdotukselle. Kuitenkin, jos äänestykseen on otettava pohjaehdotuksen kokonaan hylkäämistä tarkoittava ehdotus, se on asetettava viimeisenä äänestettäväksi muista ehdotuksista voittanutta vastaan; 2) jos asia koskee määrärahan myöntämistä, asetetaan ensin äänestettäväksi määrältään suurimman ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen ja näin jatketaan ehdotusten suuruuden mukaisessa järjestyksessä, kunnes jokin ehdotus hyväksytään, minkä jälkeen pienemmistä ehdotuksista ei enää äänestetä; sekä 3) jos ehdotus on sellainen, että sen hyväksyminen tai hylkääminen on riippumaton muista ehdotuksista, on sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä äänestettävä erikseen. Jos päätöksen tekemiseen vaaditaan lain mukaan määräänemmistön kannatus, puheenjohtajan on ilmoitettava siitä ennen

äänestyksen toimittamista ja otettava se huomioon äänestyksen tuloksen todetessaan.'

Mikäli valtuusto ei kokonaisuudessaan hyväksy kaupunginhallituksen talousarvioehdotusta, asia palautuu hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen 21 §:n mukaan hyväksymättä jääneiltä osin uudelleen käsiteltäväksi kaupunginhallituksessa. Valtuuston kokous keskeytetään kaupunginhallituksen kokouksen ajaksi.

Jatkaessaan asian käsittelyä valtuusto ottaa lopullisesti kantaa sekä niihin muutoksiin, jotka se oli ensimmäisessä käsittelyssään tehnyt talousarvioehdotukseen, että niihin muutoksiin, jotka kaupunginhallitus näiden takia esittää siihen tehtäväksi. Talousarvio hyväksytään ensimmäisessä käsittelyssä hyväksymättä jääneiltä osiltaan lopullisesti tässä toisessa käsittelyssä."

Kaupunginjohtaja Mika Mäkisen ja kaupunginhallituksen puheenjohtaja Sirkku Hildénin puheenvuorojen sekä järjestäytyneiden valtuustoryhmien ryhmäpuheenvuorojen jälkeen suoritettiin talousarvion yleiskeskustelu, joka alkoi klo 10.50 ja päättyi klo 13.01.

Talousarvion yksityiskohtainen käsittely alkoi klo 13.03.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Talousosa, talouden tasapaino-ohjelma** valtuutettu Juha Tapiola teki seuraavan muutosehdotuksen:

### **3.2. Talouden tasapaino-ohjelma;**

Muutetaan sivun 35 vasen palsta, kolmas kappale, toinen luettelokohta kuulumaan seuraavasti:

"- tuloja voidaan kasvattaa kertaluonteisesti myymällä monopoliasemassa toimivia Lahti Energia Oy:tä ja Lahti Aqua Oy:tä lukuun ottamatta

tytäryhteisöjä osittain tai kokonaan sekä kiinteistöjä, maa-alueita ja irtainta omaisuutta”

Valtuutettu Tapiolan muutosehdotus raukesi kannattamattomana.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Sivistyksen palvelualue, Lasten ja nuorten kasvun vastuualue** valtuutettu Elisa Lientola teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Määrärahamuutos s. 47: Lisätään menoja taloussuunnitelmavuodelle 2025 perusopetukseen 210 000 euroa ja varhaiskasvatukseen 32 000 euroa sekä vuodelle 2026 perusopetukseen 420 000 euroa.

Vähennys katetaan lisäämällä verotulo-odotusta vastaavasti 242 000 euroa vuodelle 2025 ja 420 000 euroa vuodelle 2026.

Tähän liittyvä tekstimuutos s. 49, oikea palsta, ensimmäisestä kappaleesta poistetaan viimeiset kaksi virkettä:

”Vuosille 2025–2026 kohdistettu menojen kasvun n. 0,48 milj. euron leikkaus tarkoittaa esim. opetuksen ja iltapäivätoiminnan määrän ja laajuuden tarkastelua sekä 1.–2.-luokkalaisten koulumatkaetuuden tason arviointia. Toimenpiteet tulee aloittaa vuoden 2024 syksystä.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Sivistyksen palvelualue, Lasten ja nuorten kasvun vastuualue** osalta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Elisa Lientola valtuutettu Riina Puusaaren kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Lientolan muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat



kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Lientolan muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 49 valtuutettua ja valtuutettu Lientolan muutosehdotusta 9 valtuutettua yhden valtuutetun ollessa poissa. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: **Liite 1** 122 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Jatkettaessa talousarvion käsittelyä kohdan **Sivistyksen palvelualue, osallisuuden ja tiedon vastuualue, osaaminen** osalta valtuutettu Elisa Lientola teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Määrärahamuutos s. 50: Lisätään menoja taloussuunnitelmavuodelle 2025 66 700 euroa ja vuodelle 2026 133 300 euroa. Yhteensä lisätään lukiokoulutuksen menoja 200 000 euroa.

Vähennys katetaan lisäämällä verotulo-odotusta vastaavasti 66 700 euroa vuodelle 2025 ja 133 300 € vuodelle 2026.

Vastaavasti tekstimuutos s. 50, oikea palsta, kolmannesta kappaleesta poistetaan viimeiset kaksi virkettä:

”Vuosille 2025–2026 kohdistuva n. 0,20 milj. euron menojen kasvun leikkaustavoite tarkoittaa esim. lukiokoulutuksen kurssitarjonnan vähentämistä ja ryhmäkokojen suurentamista. Toimenpiteet tulee aloittaa syyslukukaudella 2024.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Sivistyksen palvelualue, osaamisen ja tiedon vastuualue** osalta päättyneeksi puheenjohtaja totesi,

että valtuutettu Elisa Lientola valtuutettu Riina Puusaaren kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Lientolan muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Lientolan muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 49 valtuutettua ja valtuutettu Lientolan muutosehdotusta 9 valtuutettua yhden valtuutetun ollessa poissa. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: **Liite 2 122 §**.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

## Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 06.11.2023

§ 367

## Päätös

Kaupunginhallitus teki kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

“Kaupunginvaltuusto päättää

1. hyväksyä vuoden 2024 talousarvioehdotukseen sisältyvän talousarviorakenteen,
2. hyväksyä talousarvion sitovuudet talousosassa esitetyn mukaisena,
3. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden nostaa vuoden 2024 aikana maksuvalmiuden turvaamiseksi ja rahoitustarpeen kattamiseksi

lyhytaikaista luottoa siten, että luottoa on samanaikaisesti nostettuna enintään 250 milj. euroa,

4. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden myöntää vuoden 2024 aikana lyhyt- ja pitkäaikaista luottoa kaupungin määräysvallassa oleville yhteisöille ja säätiöille yhteensä enintään 120 milj. euroa. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä konvertoinneista (lainan ennaikainen takaisinmaksu ja lainan nosto uusilla ehdoilla) johtuvaa luoton myöntämistä,

5. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden hyväksyä vuoden 2024 aikana korko- ja valuuttariskeiltä suojautumistoimenpiteitä 200 milj. euron rajaan asti. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä olemassa olevien johdannaissopimusten muokkaustoimenpiteitä, siltä osin kuin muokkaustoimenpide ei kasvata johdannaissopimusten kohteena olevaa pääomaa,

6. edellyttää, että vuoden aikana mahdollisesti esitettävien talousarviomuutosten valmistelussa tutkitaan ensisijaisesti mahdollisuudet kattaa ylitykset kaupungin talousarvion sisältä vuosikatetta heikentämättä silloin, kun tämä on mahdollista aiheuttamatta kohtuutonta haittaa muille toiminnoille,

7. hyväksyä Lahden kaupungin talouden tasapaino-ohjelman vuosille 2024—2027

8. hyväksyä Lahden kaupungin vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2024—2026 taloussuunnitelman.”

Lisäksi kaupunginhallitus päätti merkitä talousarvion vaikutusten arvioinnin (liite 2) tiedokseen.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Mäkinen Mika

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

“Kaupunginvaltuusto päättää

1. hyväksyä vuoden 2024 talousarvioehdotukseen sisältyvän talousarviorakenteen,
2. hyväksyä talousarvion sitovuudet talousosassa esitetyn mukaisena,
3. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden nostaa vuoden 2024 aikana maksuvalmiuden turvaamiseksi ja rahoitustarpeen kattamiseksi lyhytaikaista luottoa siten, että luottoa on samanaikaisesti nostettuna enintään 250 milj. euroa,
4. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden myöntää vuoden 2024 aikana lyhyt- ja pitkäaikaista luottoa kaupungin määräysvallassa oleville yhteisöille ja säätiöille yhteensä enintään 120 milj. euroa. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä konvertoinneista (lainan ennenaikainen takaisinmaksu ja lainan nosto uusilla ehdoilla) johtuvaa luoton myöntämistä,
5. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden hyväksyä vuoden 2024 aikana korko- ja valuuttariskeiltä suojautumistoimenpiteitä 200 milj. euron rajaan asti. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä olemassa olevien johdannaissopimusten muokkaustoimenpiteitä, siltä osin kuin muokkaustoimenpide ei kasvata johdannaissopimusten kohteena olevaa pääomaa,
6. edellyttää, että vuoden aikana mahdollisesti esitettävien talousarviomuutosten valmistelussa tutkitaan ensisijaisesti mahdollisuudet kattaa ylitykset kaupungin talousarvion sisältä vuosikatetta heikentämättä silloin, kun tämä on mahdollista aiheuttamatta kohtuutonta haittaa muille toiminnoille,
7. hyväksyä Lahden kaupungin talouden tasapaino-ohjelman vuosille 2024—2027

8. hyväksyä Lahden kaupungin vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2024—2026 taloussuunnitelman.”

Lisäksi kaupunginhallitus päättää merkitä talousarvion vaikutusten arvioinnin (liite 2) tiedokseen.

#### Käsittely

Merkittiin pöytäkirjaan, että käsiteltäessä kohtia Lahti-konserni (s. 7-8), Yhtiökohtaiset tavoitteet (s. 8-9), Elinvoima- ja työllisyyspalvelut - vastuualue elinvoimapalvelut (s. 39-41), Liikunnan ja kulttuurin vastuualue, kansainväliset urheilutapahtumat (s. 53-54) sekä Muut rahoitustulot ja menot (s. 67) merkittiin seuraavat esteellisyydet (HL 28.1 § 5 k): Milla Bruneau (Ladec Oy ja Lahden Hiihtoseura ry), Mira Nieminen (Lahti Energia Oy), Lehto Rami (Provincia Oy, Työterveys Wellamo Oy, Päijät-Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy, Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy, Lahden Talot Oy), Sonja Falk (Provincia Oy, Työterveys Wellamo Oy, Päijät-Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy, Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy) ja Aaltonen Kalle (Provincia Oy, Työterveys Wellamo Oy, Päijät-Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy, Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy).

Käsittelyn yhteydessä esittelijä teki muutosesityksen (muutosmoniste TA 2024, 6.11.2023, joka on pöytäkirjan erillisenä liitteenä), jonka kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti.

Keskustelun kuluessa jäsen Jouni Kaikkonen teki seuraavan muutosehdotuksen: "Muutetaan 3.2 talouden tasapaino-ohjelman taulukossa s.36 sivistyksen palvelualueen osuus vastaamaan sivistyslautakunnan päätöstä vähentämällä Toimintamenot-kohdassa sivistyksen palvelualueen vuoden 2025 lukua 333 400 eurolla (luku muutoksen jälkeen -494 100 euroa) ja vuoden 2026 lukua 666 600 eurolla (luku muutoksen jälkeen -462 100 euroa). Sivistyksen palvelualueen

yhteissumma on muutoksen jälkeen -3 883 700 euroa. Muutos vaikuttaa myös Sivistyksen palvelualueen tuloslaskelmaan sivulla 45 sekä sitovien tasojen taulukoihin. "

Muutosehdotus raukesi kannattamattomana.

## Perusteluosa

Talousohjelmat 1.11.2023

Kaupunginjohtaja julkaisi talousarvioesityksensä 17.10.2023 (liite 1).

Kaupunginvaltuusto päätti 28.11.2022 § 127 käynnistää parlamentaarisen valmistelun talouden tasapaino-ohjelman laatimiseksi vuosille 2024–2026. Ohjelmassa on huomioitu valtuuston vuonna 2021 asettaman parlamentaarisen ryhmän periaatelinjaukset ja määritelty kaupungin keskeisten palvelujen laajuus ja laatutaso talouden tunnuslukujen perusteella. Talouden tasapaino-ohjelma on sisällytetty taloussuunnitelmaan vuosien 2024–2026 osalta.

Talousarvioesityksen vaikutusten arvioinnista on tehty kooste (liite 2).

Kaupunginjohtaja on tehnyt talousarvioesityksensä julkistamisen jälkeen esitykseensä muutosmonisteessa esitettyjä muutoksia (liite 3).

Vuoden 2024 talousarvio perustuu voimassa olevaan kaupunkistrategiaan ja sitä toteutetaan viidellä kärkihankkeella: Hiilineutraali Lahti, Osaava Lahti, Elävä Lahti, Hyvinvoiva Lahti ja Houkutteleva työnantaja Lahti.

Talousarvion 2024 tunnusluvut:

Talousarvion 2024 toimintakate on -357,8 milj. euroa, vuosikate 0,1 milj. euroa ja tilikauden tulos -55,1 milj. euroa. Tilikauden alijäämäksi on arvioitu -55,0 milj. euroa. Taseeseen kertynyt ylijäämä on 175,3 milj. euroa. Investointien bruttomenot ovat 75,5 milj. euroa ja toiminnan ja

investointien rahavirta -67,9 milj. euroa. Henkilötyövuosiarvio vuodelle 2024 on 3 355 henkilötyövuotta.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio etenee kaupunginvaltuuston käsittelyyn ja päätettäväksi.

## Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

## Toimenpiteet

Kv: ote talouspalvelut, henkilöstöpalvelut, tarkastustoimi, palvelualueet ja taseyksiköt

## Liitteet

- 1 Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024-2026
- 2 Vaikutusten ennakoarviointi Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024-2026
- 3 Kaupunginjohtajan muutosmoniste TA 2024, 6.11.2023
- 4 Kaupunginvaltuuston TA-kokouksen aikataulu 27.11.2023
- 5 Kaupunginhallituksen muutosmoniste TA 2024
- 6 Äänestysluettelo KV 27.11.2023 § 122 liite 1 muutosehdotus Lientola
- 7 Äänestysluettelo KV 27.11.2023 § 122 liite 2 muutosehdotus Lientola

Kaupunginvaltuusto  
Pöytäkirja

nro 9

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 27.11.2023

§ 123

Kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet

27/00.01.01.03/2023

**Päätös**

Kokouksessa ei jätetty valtuustoaloitteita.

**Päätösehdotus**

Kaupunginvaltuusto lähettää aloitteet kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

**Perusteluosa**

Hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen 9 §:n mukaan kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen on valtuustoryhmällä ja valtuutetulla oikeus, ilmoitettuaan siitä aikaisemmin puheenjohtajalle, tehdä kirjallisia aloitteita kaupungin toimintaa ja hallintoa koskevista asioista. Aloite annetaan puheenjohtajalle sen jälkeen, kun se on esitelty valtuustolle.

**Muutoksenhaku**

Muutoksenhakukielto

**Toimenpiteet**

-



Kaupunginvaltuusto  
Pöytäkirja  
Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 120, § 121, § 123

nro 9

Lahden kaupunki

## MUUTOKSENHAKUKIELTO

### oikaisuvaatimus/kunnallisvalitus

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 136 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Kaupunginvaltuusto  
Pöytäkirja  
Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 122

nro 9

Lahden kaupunki

VALITUSOSOITUS, kunnallisasiat

Valitusoikeus ja valitusperusteet

Kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomaisen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Valitusviranomaisen

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Yhteystiedot

[www.oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus](http://www.oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus)

Raatihuoneenkatu 1

13100 Hämeenlinna

029 56 42210

faksi 029 56 42269

hameenlinna.hao(at)oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>

Kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Annettaessa päätös asianosaiselle tiedoksi hänen suostumuksellaan sähköisenä viestinä hänen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Muuta tiedoksiantotapaa käytettäessä asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Valitusaika taloudellisin ja tuotannollisin perustein tehdystä irtisanomista koskevasta päätöksestä alkaa kulua vasta irtisanomisajan päättymisestä.

## Valituksen muoto ja sisältö

Valitus tehdään kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta;
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi;
- vaatimusten perustelut;
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava.

Kaupunginvaltuusto  
Pöytäkirja

nro 9

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Valitukseen on liitettävä

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja (HOL 32 §).

### Valitusasiakirjojen toimittaminen valitusviranomaiselle

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle valitusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Kaupunginvaltuusto  
Pöytäkirja  
Tuomioistuinmaksut

nro 9

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n mukaan muutoksenhakuasian vireille panijalta peritään hallinto-oikeudessa ja markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksuja ja hakemusmaksuja korvauksena asian käsittelystä ja suoritetuista toimenpiteistä tuomioistuimissa 4 ja 5 §:n poikkeuksia lukuun ottamatta. Valituksen käsittelyn maksullisuudesta saa tietoja valitusviranomaiselta. [Linkki tuomioistuinmaksulakiin \(1455/2015\)](#). Ajantasainen tieto hallinto-oikeuden oikeudenkäyntimaksuista [Tuomioistuinlaitoksen sivustolta](#).